

Tilføjeelse.

Pastor Dahls Forsøg paa at rehabilitere Johannes Ewalds Moder særlig i hendes Forhold til Sønnen frister mig ikke synderligt til Gensvar. Psykologiske Konstruktioner har deres Berettigelse, om man end kun altfor tit har set, at en eneste opdukkende positiv Oplysning kan blæse dem over Ende som et Korthus. I denne Sag falder det mig ikke vanskeligt at fastholde mit Syn ud fra Samtidens mærkeligt overensstemmende Udtalelser om Digterens Moder. Hvorvidt og hvormeget man kan fæste Lid til de af Oberstinde Eigtved overfor Dr. Münter fremførte og af ham Dagen efter i et Brev til Sønnen nedskrevne Sigtelser mod Fru Ewald, maa staa hen i det uvisse, det er ubeviseligt. Man ved kun, at hun, der i flere Aar indtil hun blev gift med Eigtved, opholdt sig i Ewalds Hjem, maatte kende Forholdene og saaledes afgjort er et primært og efter alt hvad man ved uvildigt og respektabelt Vidne. Der foreligger intet, som med vor ret indgaaende Kendskab til Fru Eigtved og Dr. Münter berettiger til at mistænke dem for at fare med Sladder. Om Troværdigheden af disse Meddelelser har jeg udtrykt mig med al mulig Forbehold: »Om man vil, kan meget i Digterens Liv herigennem forklares — ved Oberstinde Eigtveds saa bestemt udtalte Paastand om at Johannes Ewald virkelig var en Gøgeunge, ledes Tanken hen paa Digterens egen Fortælling om Frantz Ehrenpriis, hvis Papa var den største Hanrej i Byen« — er mine Ord. Det er kun i Forbindelse med andre samtidige Vidnesbyrd, at Oberstinde Eigtveds Udtalelser i al Almindelighed kan vinde Tiltro. Om Paterniteten til de enkelte Børn drister sikkert ingen at udtale sig. Man ved nu gennem Pastor Dahls Oplysninger, at Fru Ewald har født ialt fire Børn — Nicolai, født 1731, død kort efter, Mathias, ligeledes død lille, f. 1732, og først otte Aar efter, Matthias Vilhelm 1740, Johannes 1743 og endelig, efter ti Aars Forløb Enevold 1753 (24 Okt.). Naar jeg i »Tilskueren« har sagt, at man, »rent menneskeligt set, ikke bør dømme for haardt om Ewalds Moder, der livsglad og let, alt i Barnealderen blev knyttet til en Mand, mere end dobbelt saa gammel som hun, en skrantende, melankolsk Stuelærd«, forstaar jeg ikke Pastor Dahls Udtalelse om en »afgørende Dom« fra min Side. Om jeg end ud fra min mangeaarige Erfaring som Genealog kender ikke faa Exempler paa, at Forældre paa hin Tid bortgiftede deres Døtre inden de var fuldvoksne, maa nærværende Tilfælde dog siges at høre til Undtagelserne. Fru Ewald var faktisk kun 15½ Aar gammel, da hun blev gift, og 16 Aar og 4 Maaneder, da hun fødte sit første Barn. Jeg deler afd. Pastor A. Jantzens udprægede Afsmag overfor Moderen, den af H. F. Rørdam saa berømmede Mad. Wulf, som en intrigant Kvinde, hvis »Hellighed« var udvortes, og paa hvem

Ansaret for Datterens Ægteskab nærmest falder. Da Mad. Wulf, som jeg har oplyst (nærv. Tidsskr. 8 III 121), døde 1738, er det altsaa urigtigt, hvad N. M. Petersen (Bidrag til den danske Litteratur Hist. VI 341) beretter, at hun paa sit Dødsleje »anbefalede« Enevold Ewald at ægte Datteren. Derimod er det rigtigt, »at han opdrog hende selv til hendes Bestemmelse«, eller som det i Bryllupsverset højst usmageligt hedder, »af ham opelsket som en ædel Pode, opfyldte hun hans Haab og blev hans Lyst.« Derfor fik Enevold Ewald, hvis Ansvar som alvorlig Præst er fuldt saa stort som hans Svigermoders, kun Løn som fortjent i »de huslige Bekymringer« hvorom Samtiden taler, og som han gav Udtryk for i sit Hjertesuk, over »Hoerkarle og Hoerkoner« (Danske Studier S. 79). Kun paa et Punkt mener jeg, at Ewalds Moder, og som det skulde synes uimodsigeligt, har handlet forkasteligt. Der er fremskaffet fuldgyldige Beviser for, at hun gennem Aarene har ødet betydelige Summer paa sin yngste Søn Husarofficeren og Jagtjunkeren, der gjorde Familien og sit Navn den største Skam. At hans Krav til Moderens Pung har været større, end Broderens, der maatte skrive Vers for Penge, kan ikke drages i Tvivl. Johannes Ewalds bitre Klage over, at Broderen »blev kronet med Ære og Overflod, blot fordi han var en Nar og Ryggeløs, medens han fordømtes til den usle, ydmygende Stilling af Almissemænd«, lader sig ikke afvise. Det synes mig endelig afgørende for Bedømmelsen af Moderens Forhold til Sønnen Johannes, at det var en fremmed Kvinde, den brave Mad. Skou, der plejede og værnede om den syge Digter i de sidste halvfjerde pinefulde Aar af hans Liv.

Ingen af Ewalds Biografer, og jeg i hvert Fald ikke, har gjort Ewald til »næsten en Helgen«, dog vil jeg nedlægge en skarp Indsigelse mod Pastor Dahls Ord »at der skal ledes langt omkring i Historien for at finde Mage til Pjalt og ukærligt Væsen.« En saadan ubetinget Fordømmelse klæder mindst en Præst. Hvorledes bringer Pastor Dahl dette i Overensstemmelse med, at Ewald ved sin Død var omgivet af en Riddervagt af de bedste unge i Samtiden, at hans Lig blev baaret til Graven af Kommunitetets Dekaner, og at en saa rigorøs Mand som Dr. Balthasar Münter har givet sit Minde til, at hans Datter strøede Blomster efter Digterens Kiste? At »Zeloterne«, for at tale i Datidens Sprog, i deres Forargelse over Johannes Ewalds »syndige Levnet« ikke kunde overvinde sig til at vise Danmarks store Digter den sidste Ære — og deres Opfattelse billiges aabenbart af Pastor Dahl — er kun en Selvfølge.

Louis Bobé.